

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Cand este vorba de promovarea combaterii discriminarii si promovarii egalitatii de sanse si de gen este esentiala cunoasterea inclusiv a documentelor si institutiilor la nivel UE ca si garanti ai respectarii drepturilor fundamentale ale persoanelor de catre statele membre.

Un astfel de document este **CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UE (denumita pe scurt Carta)** care a avut drept rezultat o mai mare promovare si protectie a drepturilor fundamentale ale cetatenilor in UE.

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Odata cu intrarea in vigoare a Tratatului de la Lisabona, la 01.12.2009, Carta a devenit obligatorie din punct de vedere juridic, avand aceeasi valoare ca si tratatele.

In 2020 Comisia Europeana a prezentat o noua strategie de consolidare a aplicarii Cartei. Noua strategie confirma un angajament reinnoit de a se asigura aplicarea dispozitiilor Cartei la potentialul maxim.

Incepand cu 2021, Comisia Europeana va prezenta un raport anual ce va analiza modul in care statele membre aplica dispozitiile Cartei.

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Carta este aplicabila in toate institutiile UE si este de asemenea aplicabila statelor membre atunci cand pun in aplicare dreptul Uniunii.

Agentia pentru Drepturi Fundamentale a UE a devenit organismul UE ce furnizeaza date si analize comparative cu privire la drepturile fundamentale, pentru a sustine activitatea institutiilor UE si a statelor membre.

In ultimul deceniu, jurisprudenta Curtii de Justitie a UE in care este invocata Carta s-a dezvoltat si ea considerabil.

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

(JO C 326/26.10.2012/p.391) **Carta este un instrument al dreptului primar al UE care consacra drepturile fundamentale de care se bucura cetatenii din UE. Aceasta este un instrument modern si cuprinzator de protectie si de promovare a drepturilor si libertatilor cetatenilor in contextul schimbarilor din societate, al progresului social si stiintific si al dezvoltarii tehnologiei.**

Carta este invocata in prezent in aprox.10% din totalul procedurilor preliminare. Cauzele in care CJ a UE face trimitere la Carta au crescut de la 27 in 2010 la 317 in 2019.

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Drepturile fundamentale reprezinta drepturi si libertati de baza care apartin tuturor oamenilor din UE, fiind aceleasi indiferent de provenienta, de convingeri sau de stil de viata

Aceste drepturi asigura respectarea unor principii importante precum demnitatea, echitatea, respectul si egalitatea, stabilind standarde pentru conditiile de viata si de munca in Europa actuala.

Drepturile fundamentale stau la baza proiectului european, iar UE le-a consacrat in **Carta Drepturilor Fundamentale**, iar **FRA** (Agentia pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene) a fost instituita pentru a proteja si promova aceste drepturi.

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Carta Drepturilor Fundamentale (pe scurt **Carta**) este “declaratia drepturilor” UE cu privire la drepturile omului, cele 50 de articole ale sale reunind drepturi si libertati de care se bucura toti locuitorii UE.

Statele membre au datoria de a respecta si urma Carta atunci cand actioneaza in temeiul dreptului UE.

Insa dreptul Uniunii se aplica adesea la nivel national, influentand parti semnificative ale proceselor de legiferare si de elaborare a politicilor statelor membre.

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Carta prezinta 50 de drepturi fundamentale impartite in 6 Titluri:

Titlul I – Demnitatea (art.1–art.5)

Titlul II – Libertatile (art.6–art.19)

Titlul III – Egalitatea (art.20–art.26)

Titlul IV – Solidaritatea (art.27–art.38)

Titlul V – Drepturile cetatenilor (art.39–art.46)

Titlul VI – Justitia (art.47–art.50)

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Titlul III – Egalitatea contine prevederi referitoare la nediscriminare si egalitate de sanse, cele 7 articole continute facand referire la:

- ❑ **art.20** – Egalitatea in fata legii
- ❑ **art.21** – Nediscriminarea
- ❑ **art.22** – Diversitatea culturala, religioasa si lingvistica
- ❑ **art.23** – Egalitatea intre femei si barbati
- ❑ **art.24** – Drepturile copilului
- ❑ **art.25** – Drepturile persoanelor in varsta
- ❑ **art.26** – Integrarea persoanelor cu handicap

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

In ultimul deceniu, Carta a avut drept rezultat o mai mare promovare si protectie a drepturilor fundamentale ale cetatenilor in UE. Astfel, Carta a determinat adoptarea unei noi legislatii a UE; noile reglementari privind protectia datelor, egalitatea de gen, drepturile la un proces echitabil si la aparare sunt doar unele exemple cheie.

Cu toate acestea protectia drepturilor fundamentale nu este de la sine inteleasa. In ultimii 10 ani au aparut provocari noi, inclusiv in contextul crizei Covid19, care a generat restrictii in privinta unei game largi de drepturi si libertati fundamentale si a amplificat inegalitatile.

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Tranzitia catre o economie verde si transformarea digitala ofera noi posibilitati de a face drepturile fundamentale mai eficiente, insa genereaza si provocari de tipul: se pot raspandi mai usor discursurile ilegale de instigare la ura, la impiedicarea libertatii de exprimare, la o discriminare severa, la agravarea vulnerabilitatii anumitor grupuri dezavantajate (cum ar fi persoanele in varsta sau femeile).

De aceea a fost necesar un nou angajament reinnoit in 2020, sub forma **noii Strategii de consolidare a aplicarii Cartei Drepturilor Fundamentale in UE.**

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

STRATEGIA SE AXEAZA PE 4 DIRECTII:

1. Asigurarea aplicarii efective a Cartei de catre statele membre
2. Consolidarea rolului societatii civile, al aparatorilor drepturilor omului, al practicienilor din domeniul justitiei
3. Incurajarea utilizarii Cartei drept punct de reper pentru institutiile UE
4. Consolidarea constientizarii cetatenilor cu privire la drepturile ce le sunt conferite de Carta

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Directia 1. Asigurarea aplicarii efective a Cartei de catre statele membre

Comisia, in calitate de gardian al tratatelor, se asigura ca legislatia nationala este conforma cu dreptul UE, astfel incat cetatenii sa isi poata invoca drepturile fundamentale si sa beneficieze pe deplin de legislatia UE.

Din 2021 Comisia va prezenta prin Raportul anual, informatii suplimentare pentru evaluarea conformitatii legislatiilor nationale cu legislatia UE, monitorizand indeaproape cazurile in care un stat membru da dovada de neaplicare sistematica a Cartei.

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Directia 2. Consolidarea rolului organizatiilor civile, al aparatorilor drepturilor omului si al practicienilor din domeniul justitiei

Comisia invita statele membre sa favorizeze infiintarea de **INDO**-uri = organisme mandatate de stat, independente fata de guvern, cu un mandat larg constitutional sau legal pentru protejarea si promovarea drepturilor omului.

Totodata, Comisia a adoptat o noua strategie de formare judiciara europeana care subliniaza importanta instruirii judecatorilor si a altor practicieni din domeniul justitiei, cu privire la Carta, pentru a asigura aplicarea efectiva a acesteia.

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Directia 2. Consolidarea rolului organizatiilor civile, al aparatorilor drepturilor omului si al practicienilor din domeniul justitiei

La nivelul anului 2020, 3 state (Cehia, Italia, Malta) nu aveau o INDO, 2 (Estonia si Romania) nu aveau o INDO acreditata, iar 6 (Austria, Belgia, Cipru, Slovacia, Slovenia si Suedia) nu aveau statut de INDO "A" in conformitate cu Principiile de la Paris definite de ONU (acordarea statutului "A" inseamna ca INDO respecta pe deplin Principiile de la Paris, care constituie standardele internationale pentru INDO, in ceea ce priveste promovarea si protejarea drepturilor fundamentale in mod efectiv si independent)

CARTEA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Directia 2. Consolidarea rolului organizatiilor civile, al aparatorilor drepturilor omului si al practicienilor din domeniul justitiei

Comisia UE invita statele membre care nu au instituit inca o INDO independenta sa faca acest lucru, iar statele in care au fost instituite INDO, sa se asigure ca acestea dispun atat de mijloacele, cat si de instrumentele necesare pentru a respecta Principiile de la Paris si pentru a se raporta la Carta in cadrul mandatului lor.

La nivel UE exista totodata o Retea Europeana a Institutiilor Nationale din Domeniul Drepturilor Omului (ENNHRI), ce pot sprijini INDO nationale pentru a obtine statutul "A".

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Directia 2. Consolidarea rolului organizatiilor civile, al aparatorilor drepturilor omului si al practicienilor din domeniul justitiei

Un alt aspect esential pentru aplicarea Cartei la nivelul juridictiilor nationale este reprezentat de faptul ca s-a constatat un nivel scazut al cunostintelor despre Carta printre practicienii nationali din domeniul justitiei .

Pornind de la aceasta constatare, Comisia UE a adoptat o noua strategie de formare judiciara europeana, pentru a se asigura aplicarea efectiva a Cartei la nivelul fiecarui stat membru.

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Directia 3 Incurajarea utilizarii Cartei drept punct de reper pentru institutiile UE

Comisia a elaborat orientari pentru a se asigura ca Carta este respectata si ca, acolo unde anumite drepturi sunt afectate, este oferita o justificare privind motivul pentru care masura este necesara si proportionala si sunt aplicate solutii pentru atenuarea potentialelor efecte negative ale masurii asupra drepturilor cetatenilor.

In plus, Comisia sprijina dezvoltarea unui instrument de invatare online cu privire la Carta, accesibil tuturor.

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Directia 4 Consolidarea constientizarii de catre cetateni a drepturilor care le sunt conferite de catre Carta

Un Eurobarometru recent privind cunoasterea Cartei arata ca numai 42% dintre respondenti au auzit de Carta si numai 12% stiu ce este.

Pe de alta parte, 80% dintre organizatiile societatii civile au raportat ca cetatenii apeleaza la ele pentru informatii cu privire la drepturile lor si un procent mai mare, 85%, doresc ca ele sa desfasoare activitati de sensibilizare cu privire la drepturi.

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Directia 4 Consolidarea constientizarii de catre cetateni a drepturilor care le sunt conferite de catre Carta

Pentru a creste nivelul de constientizare a cetatenilor cu privire la drepturile pe care le au, Comisia urmareste:

- ❑ realizarea de campanii de sensibilizare a cetatenilor privind drepturile conferite de Carta, prin exemple specifice si cooperarea cu actorii de la fata locului
- ❑ sa dezvolte constientizarea tinerilor prin intermediul programului Erasmus +
- ❑ sa sensibilizeze copiii cu privire la drepturile lor ca rezultat al viitoarei strategii privind drepturile copilului

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Directia 4 Consolidarea constientizarii de catre cetateni a drepturilor care le sunt conferite de catre Carta

Totodata, Comisia invita statele membre sa dezvolta initiative de promovare a sensibilizarii cetatenilor cu privire la drepturile care le sunt conferite de Carta si organismele la care pot apela in cazul in care drepturile le sunt incalcate, in special prin consolidarea rolului actorilor locali.

Institutiile UE, statele membre si diversi actori implicati in procesul de aplicare a Cartei au obligatia de a se asigura ca Carta devine un instrument viu, care protejeaza drepturile fundamentale in Europa in beneficul tuturor.

CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE IN UE

Instrumente de urmarire la nivel UE a aplicarii Cartei

- ❑ Comisia va prezenta un raport anual privind aplicarea Cartei si va mentiona directiile de urmat si modul in care este aplicata Carta la nivelul statelor membre, cu recomandările aferente.
- ❑ In 2025, Comisia va raporta stadiul punerii in aplicare a strategiei existente la nivelul UE si al statelor membre.
- ❑ In 2030, Comisia va initia un exercitiu de evaluare in cooperare cu principalii actori implicati in asigurarea respectarii Cartei, pentru a stabili progresul in ce priveste sensibilizarea cu privire la Carta si utilizarea acesteia.